

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-09-27

Närvarande: F.d. justitierådet Lennart Hamberg samt justitieråden Anita Saldén Enérus och Svante O. Johansson.

Effektiv bekämpning av marknadsmissbruk

Enligt en lagrådsremiss den 1 september 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning,
2. förslag till lag om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden,
3. förslag till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,
4. förslag till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument,
5. förslag till lag om ändring i lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument,
6. förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
7. förslag till lag om ändring i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter,
8. förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappers-

- marknaden,
9. förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
 10. förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Linnéa Klefbäck och rättssakkunnige Mattias Laine.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

2 kap. 7–9 §§

I 7 § finns bestämmelser om att finansiella företag ska tillhandahålla interna rapporteringssystem för rapportering av misstänkta överträdelser av marknadsmissbruksförordningen. Vilka företag som avses anges i 8 §. Av 9 § framgår vad som ska gälla för anställda vid en anmälan till ett sådant internt rapporteringssystem som avses i 7 §. Lagrådet föreslår att paragrafen som anger vilka företag som avses placeras sist (9 §) och att lagtexten justeras enligt följande.

7 §

Ett finansiellt företag ska tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av marknadsmissbruksförordningen.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter inom ramen för sådana rapporteringssystem. Uppgifter om lagöverträdelser som avses i 21 § personuppgiftslagen får dock behandlas om uppgifterna avser brott enligt lagen (2017:000) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden.

8 §

Den som är eller har varit anställd hos ett finansiellt företag får inte obehörigen röja uppgifter i en anmälan eller utsaga som har gjorts till ett sådant rapporteringssystem som avses i 7 §, om uppgiften kan avslöja anmälarens eller den utpekade personens identitet.

Den som är eller har varit anställd hos ett företag som avses i första stycket och har gjort en anmälan till ett sådant rapporteringssystem som avses där får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om anmälaren hade anledning att anta att en överträdelse hade skett.

9 §

Med finansiellt företag avses i 7 och 8 §§

1. ett svenskt företag som är
 - a) AIF-förvaltare som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
 - b) börs enligt 1 kap. 5 § 3 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
 - c) clearingorganisation enligt 1 kap. 5 § 5 lagen om värdepappersmarknaden,
 - d) fondbolag enligt 1 kap. 1 § första stycket 8 lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
 - e) försäkringsföretag som omfattas av försäkringsrörelselagen (2010:2043),
 - f) kreditinstitut enligt 1 kap. 5 § 10 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
 - g) värdepappersbolag enligt 1 kap. 5 § 26 lagen om värdepappersmarknaden, eller
 - h) värdepapperscentral enligt 1 kap. 3 § lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument, och
2. ett utländskt företag som hör hemma utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som, efter tillstånd från Finansinspektionen, från filial i Sverige driver motsvarande verksamhet som ett företag som avses i 1.

3 kap.

Rubriken till kapitlet föreslås vara "Allmänna utredningsbefogenheter". Kapitlet innehåller bl.a. bestämmelser om vite, kvarstad och betalningssäkring. Enligt Lagrådets mening kan därför som rubrik till kapitlet lämpligen väljas "Utredningsbefogenheter och tvångsmedel".

3 kap. 3 §

Enligt bestämmelsen kan Finansinspektionen förelägga en person att upphöra med ett visst förfarande eller en viss verksamhet om det är sannolikt att marknadsmissbruksförordningen har överträtts. Fråga är om interimistiska förbud, till skillnad mot de förbud som avses i 5 kap. 3 §. Rubriken till förevarande paragraf kan därför lämpligen vara "Föreläggande om att tillfälligt upphöra med ett visst förfarande".

5 kap. 1 §

I paragrafen behandlas överträdelser beträffande såväl marknadsmissbruk som andra åsidosättanden av skyldigheter enligt marknadsmissbruksförordningen. Överträdelser i form av marknadsmissbruk (första stycket) handläggs enligt en särskild ordning som regleras i 17 § förslaget medan övriga överträdelser (andra stycket) handläggs enligt förvaltningslagen.

För att tydliggöra denna skillnad föreslår Lagrådet att paragrafen delas upp i två separata bestämmelser. Marknadsmissbruk skulle då lämpligen behandlas i 1 § med underrubriken *Marknadsmissbruk*. Andra åsidosättanden av skyldigheterna enligt marknadsmissbruksförordningen skulle lämpligen behandlas i en ny 2 § med underrubriken *Andra överträdelser*.

Om dessa förslag genomförs skulle det innebära vissa följdändringar i 3 kap. 6–8 och 14 §§ samt 5 kap. 2–7, 9–11, 13 och 17 §§.

5 kap. 9 §

I paragrafen regleras Finansinspektionens möjligheter att förelägga någon att vidta rättelse i vissa fall. Vad som avses är sådana åsido-

sättanden av marknadsmissbruksförordningen eller lagen som inte regleras i föregående paragrafer i kapitlet. Mot denna bakgrund kan lämpligen underrubriken före paragrafen lyda *Föreläggande om rättelse i vissa fall*.

5 kap. 14–16 §§

I paragraferna behandlas, under rubriken "Val av sanktion", dels vilken sanktion som bör väljas (14 § första stycket och 15 §), dels sanktionsavgiftens storlek (16 §). Därutöver anges, i 14 § andra stycket, i vilka fall det är möjligt att avstå från ingripande. Reglerna har vissa likheter med de som finns i 9–11 §§ lagen (2016:429) om tillsyn över företag av allmänt intresse i fråga om revision.

Den möjlighet att avstå från ingripanden som regleras i 14 § andra stycket passar enligt Lagrådets mening inte in bland reglerna om val av sanktion. Lämpligen flyttas bestämmelsen och placeras i anslutning till 2 §, som anger de möjligheter till ingripanden som föreligger. Möjligen kan i stället bestämmelsen placeras som en självständig regel efter 14 och 15 §§.

För att bättre spegla innehållet i 14–16 §§ föreslår Lagrådet vidare att rubriken före paragrafen ska vara "Att bestämma sanktion".

Om dessa förslag genomförs skulle det innebära vissa följdändringar i andra paragrafer.

5 kap. 17 §

I paragrafen finns bestämmelser om beslut om sanktioner genom sanktionsföreläggande vid marknadsmissbruk. Enligt första stycket ska frågor om ingripande på grund av marknadsmissbruk prövas av

Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande. Lagrådet föreslår att orden "tas upp" i första stycket ersätts med "prövas". Vidare bör, om Lagrådets förslag avseende 1 § följs, orden "första stycket" strykas.

För att underlätta för läsaren föreslår Lagrådet att rubriken före paragrafen ändras till "Sanktionsföreläggande vid marknadsmissbruk".

5 kap. 20 och 23 §§

I 19–22 §§ finns bestämmelser om verkställighet av beslut om sanktionsavgifter. Enligt 23 § ska motsvarande gälla för beslut om återföring. Lagrådet föreslår att 23 § utformas enligt följande.

Det som sägs om sanktionsavgift i 19–22 §§ gäller även för återföring enligt 4 §.

Om Lagrådets förslag till utformning av 23 § följs bör orden "eller beloppet" i 20 § strykas.

6 kap. 1 §

I paragrafen regleras Finansinspektionens möjlighet att agera om ett sanktionsföreläggande enligt 5 kap. 17-18 §§ inte har godkänts. Talan ska enligt första stycket väckas vid Stockholms tingsrätt, och vissa regler för processen anges i andra – fjärde styckena i paragrafen.

Enligt Lagrådets mening skulle det kunna vara till fördel om första stycket placeras i omedelbar anslutning till föreslagna 5 kap. 17-18 §§. På det sättet blir proceduren vid sanktionsföreläggande tydligare. Återstående delar av paragrafen kan, med viss justering, lämpligen placeras efter föreslagna 3 §.

6 kap. 2 §

Paragrafen, som kommer att utgöra 6 kap. 1 § om Lagrådets förslag avseende 1 § följs, bör lämpligen inledas med följande mening: "Beslut om sanktionsföreläggande enligt 5 kap. 17 § får inte överklagas".

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.